Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto 16.4.2026

SM/PO
Pekka Vasara
Mika Lehtonen

Hallintovaliokunta
Sisäministeriön lausunto asiaan U 24/2026 vp

U 24/2026 vp, Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ampuma-aseiden kaupan ja muiden ampuma-aseisiin liittyvien rikosten torjumisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1260 muuttamisesta

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa koskien valtioneuvoston kirjelmää Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ampuma-aseiden kaupan ja muiden ampuma-aseisiin liittyvien rikosten torjumisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1260 muuttamisesta. Sisäministeriön poliisiosasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Sisäministeriö on osallistunut valtioneuvoston U-kirjelmän valmisteluun ja yhtyy U-kirjelmässä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin.

Sisäministeriön poliisiosaston näkökulmasta direktiiviehdotuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota 7 artiklaan, joka koskee oikeushenkilölle määrättäviä seuraamuksia. Artiklan 2 kohdan sanamuoto ei ole täysin yksiselitteinen, sillä säännöksessä yhdistyvät velvoittavilta ja harkinnanvaraisilta vaikuttavat elementit. Kohdan mukaan seuraamuksiin tai toimenpiteisiin voisi kuulua sakkoja sekä muita seuraamuksia tai toimenpiteitä, mutta säännöksen perusteella ei ole täysin selvää, miltä osin kyse on jäsenvaltioita velvoittavista vaatimuksista ja miltä osin esimerkinomaisesta luettelosta. Vastaavanlaista tulkinnallista epäselvyyttä liittyy myös luonnollisia henkilöitä koskevan 5 artiklan 3 kohtaan.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa selvitetään huolellisesti näiden säännösten täsmällinen velvoittavuus ja niiden yhteensopivuus kansallisen oikeusjärjestyksen kanssa. Vaikka 7 artiklan 2 kohdan seuraamusluettelo on sanamuotonsa perusteella tulkittavissa esimerkinomaiseksi eikä kohta näyttäisi velvoittavan säätämään kaikista siinä mainituista lisäseuraamuksista, nykyinen muotoilu voi silti aiheuttaa epäselvyyttä luettelon oikeudellisesta merkityksestä. Tämän vuoksi neuvotteluissa on tärkeää pyrkiä säännöksen täsmentämiseen. Jos kohtaa tulkitaan esimerkinomaisena, jäsenvaltioille jäisi täytäntöönpanovaiheessa harkintamarginaalia arvioida myös sellaisten lisäseuraamusten käyttöön ottamista, joita Suomessa ei nykyisin tunneta, perus- ja ihmisoikeudet sekä perustuslain vaatimukset huomioon ottaen. Sisäministeriön poliisiosasto toistaa tältä osin valtioneuvoston kannan siitä, että EU-tason rikoslainsäädännön valmistelussa on kunnioitettava kansallisten oikeusjärjestelmien perinteitä ja erityisesti seuraamusjärjestelmän sisäistä johdonmukaisuutta. Tärkeää on kansallisen liikkumavaran säilyttäminen siten, että niin luonnollisille henkilöille kuin oikeushenkilöillekin määrättävien seuraamusten ja toimenpiteiden järjestelmä muodostaa kansallisesti selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden.

Sisäministeriön poliisiosasto kiinnittää myös erityistä huomioita direktiiviehdotuksen 15 ja 17 artikloihin, joihin voi liittyä mahdollisia resurssivaikutuksia. Direktiiviehdotuksen 15 artikla velvoittaisi jäsenvaltion nimeämään yhden kansallisen National Firearms Focal Point -toiminnon, jonka tehtäviin kuuluisi muun muassa ampuma-aseita, olennaisia osia, ampumatarvikkeita ja piirustuksia koskevan tiedon kerääminen, analysointi ja vaihto, säännöllisesti päivitettävän uhkakuvan muodostaminen, rikoksiin liittyvien takavarikoiden tiedon kokoaminen, rikostutkinnan tukeminen erityisesti jäljittämisessä sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen. Artikla edellyttää lisäksi, että toiminnolle osoitetaan riittävä rakenne, henkilöstö ja resurssit sen jatkuvan toiminnan ja tehokkuuden turvaamiseksi.
Direktiiviehdotuksen 17 artikla puolestaan edellyttäisi, että takavarikoidut ampuma-aseet rekisteröidään liitteessä säädetyn vähimmäistietoaineiston mukaisesti. Ehdotukseen liittyy myös velvollisuus toimittaa tiedot digitaalisesti Europolille vähintään kerran kuukaudessa, mikä lisää tietojärjestelmiin, tiedon laatuun, tiedonsiirtomenettelyihin ja operatiiviseen raportointiin kohdistuvia vaatimuksia. Nämä velvoitteet voivat aiheuttaa resurssivaikutuksia erityisesti poliisihallinnolle ja keskusrikospoliisille.

Sisäministeriön poliisiosasto toteaa, että tältä osin mahdolliset lisätehtävät ja niistä aiheutuvat vaikutukset on tähän mennessä katettu Poliisihallituksen ja keskusrikospoliisin tulossopimuksella. Jatkovalmistelussa on kuitenkin tarpeen seurata, täsmentyvätkö ehdotuksen velvoitteet neuvotteluissa tavalla, joka edellyttää kansallisesti lisäresursointia tai tietojärjestelmämuutoksia.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää direktiiviehdotuksen tavoitetta ampuma-aseisiin liittyvän vakavan rikollisuuden torjumisesta kannatettavana. Jatkovalmistelussa on kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että sääntely jättää jäsenvaltioille riittävän kansallisen liikkumavaran seuraamusjärjestelmän toteuttamisessa, että oikeushenkilöitä koskeva sääntely on yhteensovitettavissa Suomen oikeusjärjestyksen kanssa, ja että viranomaisille osoitettavien uusien tehtävien resurssi- ja tietojärjestelmävaikutukset arvioidaan realistisesti.